

Јарослава Радојевић,
Зорица Петровић

796:371.212.2
Стручни чланак / Professional paper
Примљено / Received 27.03.2007.

Карактеристике кандидата на пријемном испиту школске 2004/05. године

FEATURES OF THE CANDIDATES OF THE ADMISSION EXAM IN THE ACADEMIC 2004/05

 Истраживање је, под насловом „Први корак“, саопштено на пленарној сесији Првог српског конгреса педагога физичке културе, односно другом ГИЕР европском конгресу, септембра 2004. у Врњачкој бањи. Омашком приређивача Зборника радова, рад није објављен у Зборнику са овог конгреса

Физичка култура, Београд, 60 (2006), 2, стр. 197 – 204,
таб. 4, лит. 4

Сажетак

Овај рад је прво саопштење из пројекта чији је циљ праћење успешности студирања студената Факултета спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду и могућности предвиђања успеха у студирању у зависности од: резултата у претходном школовању, услова у којима су похађали наставу физичког васпитања, мотивације за опредељење за Факултет, успеха на пријемном испиту и бављења спортом. Резултати истраживања у оквиру пројекта биће основа за предлог измена наставног плана у функцији повећања квалитета студија, ефикаснијег студирања и бржег оспособљавања за непосредан рад у пракси. У првом кораку пројекта, овом саопштењу, истражује се повезаност између услова за реализацију наставе физичког васпитања у претходном школовању и бављења спортом кандидата са једне стране и успешности у полагању пријемног испита за упис на Факултет са друге стране. Прикупљени су подаци за 394 кандидата који су се пријавили на пријемни испит. Извршена је и упоредна анализа резултата кандидата примљених на одсек Спорт (за овај одсек пријавило се 206, а примљено је 99 кандидата) и одсек Физичко васпитање (за овај одсек пријавило се 188, а примљено је 108 кандидата).

Кључне речи: УСПЕХ НА ПРИЈЕМНОМ ИСПИТУ / УСПЕХ У ПРЕТХОДНОМ ШКОЛОВАЊУ / ОПРЕДЕЉЕЊЕ ЗА СТРУКУ

Fizička kultura, Beograd, 60 (2006), 2, p. 197 – 204, tab. 4,
ref. 4

Abstract

This work represents the first report of the project, the aim of which is to follow the academic success of students at the Faculty of Sport and Physical Education, University of Belgrade and to predict their achievements, depending on previous academic record, quality of PE course they attended, their motivation to study at our Faculty, their success in the entrance exam and their sports activities. The results of this project will be the basis for a possible revision of Curriculum, with the objective to improve the quality and efficiency of studying, and to enable the students to more quickly acquire the competencies needed for future practical work. In this first step of our project, we investigate the relationship between the standards of the PE course previously attended and candidates' involvement in sports on the one hand, and their success in the entrance exam on the other. We gathered data from 394 candidates entered for the exam. We conducted comparative analysis of the candidates accepted by the Department of Sport (99 out of 206 were admitted to the Department of Sport) and those admitted to the Department of PE (of the 188 who applied to the Department of PE, 108 were admitted).

Key words: SUCCESS ON THE ENTRY EXAM / PERFORMANCE AT SCHOOL / CHOICE OF FIELD

УВОДНО РАЗМАТРАЊЕ

На Факултету спорта и физичког васпитања реализује се пројекат «ПРАЋЕЊЕ УСПЕХА ПРВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ СТУДЕНАТА НА ОДСЕЦИМА СПОРТ И ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ», генерације која је студије уписала школске 2004/2005. године.

Ова генерација је интересантна из више разлога. Први пут су се студенти уписали на студије по новом наставном плану са два одсека (Физичко васпитање и Спорт), опредељујући се за одређени одсек већ на почетку студија. Такође, ово је прва генерација студената, која се опредељује и за студије, које на Одсеку физичког васпитања трају 4 године, а на Одсеку спорт 3+1+1 година, усклађено са одређеним захтевима Болоњског процеса /1/. На тај начин, нови, реформисани наставни план јасно је диференцирао школовање два основна профила стручњака.

На Одсеку физичког васпитања, с обзиром на дугогодишње искуство у школовању ових кадрова, измене Наставног плана (али и програма предмета у њему) претежно су се односиле на усмеравање студената ка што квалитетнијем вођењу процеса наставе, на њиховој обуци за рад са категоријама најмлађих, као и на педагошко-психолошкој оспособљености за комплетан процес наставе.

На Одсеку спорт, уз изучавање одређених области које представљају предуслове за постизање спортских резултата у општем смислу и руковођење процесима тренирања и управљања у спорту, студенти се опредељују за конкретну спортску грану, односно област кондиционе припреме или рекреације.

Циљ пројекта је да се, пратећи генерацију, која ће студирати по овом наставном плану, уоче евентуални недостаци наставног плана и програма који из њега произилазе, да се на те недостатке укаже и да се они исправе у функцији повећања квалитета студија, ефикаснијег студирања, као и што бољег оспособљавања за рад у пракси /3/. Претпоставка је да ће, на тај начин оспособљени кадрови, успоставити активнији

однос према струци, ангажујући се и за промене, које би допринеле општем развоју струке. Наиме евидентно је да су проблеми и у физичком васпитању и у спорту све бројнији и да временом постају све већи. На овом месту није их потребно набрајати. Јасно је да смо их свесни не само ми из струке, већ и читава јавност. На жалост у вези са њима наши кадрови се ретко и мало оглашавају, мада се и веома мало консултују. Међутим, може се очекивати да, када проблеми постану нерешиви читава струка буде «прозвана», зато што није на време реаговала. Као установа која школује кадрове сматрали смо да је потребно остварити диференцијацију профила стручњака који ће, са више компетенција одговорити захтевима разноврсних видова праксе – струке и науке.

Циљ пројекта је и да се праћењем резултата у наставном процесу допринесе евалуацији овог сегмента делатности Факултета као дела будућег процеса самовредновања /4/.

Овакво, лонгитудинално истраживање успеха на студијама, према доступној литератури, није рађено.

Предмет овог, првог у низу истраживања, су показатељи који се узимају у обзир приликом пријема кандидата на Факултет спорта и физичког васпитања у Београду /2/.

Циљ истраживања је да се установе карактеристике кандидата који су полагали пријемни испит на Факултету спорта и физичког васпитања 2004/2005. године укупно и по одсецима, као и кандидата који су примљени на прву годину студија, с аспекта њиховог школског успеха, успеха на класификационом испиту, активног бављења спортом и педагошких услова рада у реализацији физичког васпитања у претходном школовању.

Како би се остварио циљ реализовани су задаци истраживања: прикупљена је и обрађена документација везана за успех кандидата у средњој школи, спортску категоризацију и успех на класификационом испиту. Конструисан је упитник са подацима

о карактеристикама кандидата који нису били релевантни за пријем на студије, али су интересантни као показатељи о њиховом укупном статусу. Анкетирани су сви кандидати који су приступили пријемном испиту.

Наше претпоставке су: да ће се већи број кандидата пријавити на Одсек физичко васпитање, него на Одсек спорт; да ће кандидати пријављени на оба одсека имати уједначен школски успех; да ће се на Одсек спорт пријавити већи број категорисаних студената него на Одсек физичко васпитање и да ће они имати слабији успех у средњој школи и бољи успех на класификационом испиту.

МЕТОД РАДА

Узорак испитаника

На пријемни испит се, у јунском року, пријавило укупно 394 кандидата, 188 за Одсек физичко васпитање и 206 за Одсек

спорт. Пријемни испит је положило укупно 205 студената, а уписало њих 203 или 84,58% од могућих 240 (табела 1). Иако се већи број кандидата, мушкараца, пријавио на Одсек спорт, него на Одсек физичко васпитање, примљен је приближно исти број кандидата. У укупном броју пријављених кандидата по одсецима удео кандидаткиња на физичком васпитању је знатно већи, него што је то случај са кандидаткињама на спорту. Пријемни испит је положила мање од половине пријављених кандидаткиња на оба одсека (на физичком васпитању од 52 њих 23, а на спорту од 28 њих 11). Међутим, дупло већи број кандидаткиња се уписало на Одсек физичко васпитање, него на Одсек спорт.

За септембарски испитни рок остало је још 37 (15,42%) слободних места, 14 за Одсек физичко васпитање и 23 за Одсек спорт. С обзиром на проценат попуњених места у јунском року, анализирани подаци су добар показатељ и за укупни узорак. У следеће истраживање биће укључени и резултати пријемног испита из септембарског рока.

Табела 1. Основни подаци о броју кандидата

ГРУПЕ	УКУПНО			ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ			СПОРТ		
	сви	М	Ж	сви	М	Ж	сви	М	Ж
пријављени	394	214	80	188	136	52	206	178	28
положили	205	171	33	107	84	23	98	87	11
уписали	203	173	32	106	84	22	97	87	10
остало места	37			14			23		

Узорак варијабли

Варијабле истраживања су подељене у две групе. У првој групи су:

- успех у претходном школовању,
- резултати на класификационом испиту,

- резултати на пријемном испиту и
- подаци о категоризацији кандидата спортиста.

С обзиром да су то показатељи који су мерени са највећом могућом објективношћу, исказани у бодовима и дужи низ година основа су за пријем на Факултет, могу се сматрати валидним.

У другој групи налазе се варијабле добијене на основу анкетног упитника који су попунили сви кандидати. Сагледани су:

- услови у којима је држана настава физичког васпитања у основној и средњим школама,
- подаци о учешћу на школским спортским такмичењима,
- подаци о активном бављењу спортом и
- опредељења, жеље и стремљења после завршених студија.

Обрада података

Подаци су обрађени дескриптивном статистиком:

- за све кандидате који су полагали пријемни испит и за кандидате примљене по одсечима (физичко васпитање и спорт),
- за категорисане спортисте и оне који нису категорисани и
- за кандидате који нису примљени.

Разлике између посматраних група утврђене су Студентовим t-Тестом, Excel програм, који као резултат даје вероватноћу повезану са вредношћу Студентове t-статистике.

У раду се кометаришу разлике између кандидата на нивоу статистичких значајности. Ови подаци су добри показатељи карактеристика посматраних група у целини. Међутим, у оваквој врсти анализа треба имати у виду да се пријем на студије врши на основу

ранг листа на којима су разлике између последњег примљеног и првог кандидата који није примљен, веома мале.

РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗА

Карактеристике пријављених кандидата и примљених кандидата

Просечна оцена **успеха у средњој школи** кандидата који су положили пријемни испит (N=205) износила је 3,63 (29,05 од могућих 40 бодова или 72,62%), што одговара доњој граници врлодоброг успеха. Кандидати који су се определили за Одсек физичко васпитање имају незнатно вишу средњу оцену и мању стандарну девијацију, од оних који су се определили за Одсек спорт. Када је у питању **успех на класификационом испиту**, кандидати који су положили пријемни испит освојили су просечно 38,37 бодова од максималних 60 (63,95%) при чему је праг за пролазност износио 31 бод. Кандидати који су се определили за Одсек спорт показали су, у просеку, незнатно боље резултате од оних који су се определили за одсек Физичко васпитање (табела 2).

На Одсеку физичко васпитање резултати кандидаткиња које су положили пријемни испит били су бољи, него резултати кандидата, али разлике између њих, ни по једном показатељу, нису значајне.

Табела 2. Подаци о кандидатима који су положили пријемни испит

ГРУПЕ	Н	БОДОВИ (средња вредност) и стандардна девијација		
		школски успех	класификациони испит	укупно (пријемни)
укупно	205	29.05 (3.63) SD = 4.31	38.37 SD = 5.03	67.42 SD = 7.12
физичко васпитање	107	29.07 (3.63) SD = 4.32	38.31 SD = 5.17	67.38 SD = 6.91
спорт	98	29.04 (3.63) SD = 4.74	38.43 SD = 4.95	67.47 SD = 7.48

На Одсеку спорт кандидаткиње које су положили пријемни испит имале су значајно боље резултате ($SV=72,36$; $SD=7,05$) од кандидата ($SV=67,00$; $SD=7,23$), ниво значајности $p=0,01$. Оне су имале нешто бољи успех у средњој школи, док су разлике на класификационом испиту биле значајне у корист кандидаткиња ($SV=41,65$; $SD=5,41$ према $SV=38,09$; $SD=4,72$; ниво значајности $p=0,02$). Међутим, мали број девојака (10) није могао значајно да утиче на укупан резултат на Одсеку спорт.

Карактеристике категорисаних спортиста

Категорисани спортисти су се пријавили за упис на оба одсека релативно равномерно (33 за Одсек физичко васпитање и 30 за Одсек

спорт). Категорисани спортисти на оба одсека имају бољи просечни **школски успех** од узорка кандидата који су, на том одсеку, положили пријемни испит (3,72 према 3,59 на физичком васпитању и 3,74 према 3,59 на спорту). На **класификационом испиту**, што се могло и очекивати, ова категорија кандидата је показала бољи успех (40,60 према 37,77 бодова на физичком васпитању и 39,27 према 37,47 бодова на спорту). Укупан број освојених бодова за упис на Факултет је скоро за 3 бода већи за ову категорију кандидата од просечне вредности целог узорка (Табела 3). Иако, ни по једном показатељу разлике нису статистички значајне, оне су, на ранг листи, често пресудне. Из групе категорисаних спортиста њих 9 није положило пријемни испит.

Табела 3. Подаци с обзиром на категоризацију

ПОЛОЖИЛИ	Н 205	БОДОВИ (средња вредност)		
		школски успех	класификациони испит	укупно
без категоризације сви	152	28.72 (3.59)	37,63	66.35
физичко васпитање без категоризације	73	28.72 (3.59)	37,77	66.49
спорт без категоризације	69	28.72 (3.59)	37.47	66,19
са категоризацијом сви	63	29,78 (3.72)	39,87	69,65
са категоризацијом физичко васпитање	33	29,76(3.72)	40,60	70,36
са категоризацијом спорт	30	29.96 (3.74)	39.27	69,18

Карактеристике кандидата који нису положили пријемни испит

Од укупног броја пријављених кандидата 189 није положило пријемни испит. Интересантно је да 68 врлодобрих ученика, са

средњом оценом 4,05 није успело да се упише на Факултет, јер нису положили **класификациони испит**, због недовољне физичке припремљености. Њихов укупан број бодова (преко 58 бодова) био је већи од последњег примљеног кандидата са 53 бода (табела 4).

Табела 4. Подаци о кандидатима који нису положили пријемни испит

ГРУПЕ	Н	БОДОВИ (средња вредност)		
		школски успех	класификациони испит	укупно
сви	189	28.35 (3.54)	21.06	49.41
физичко васпитање	108	28.09 (3.51)	22.02	51.01
спорт	81	27.87 (3.48)	20.35	48.23
сви бољи ученици	68	32.43 (4.05)	26.68	58.92
бољи ученици физичко васпитање	33	32.47 (4.05)	25.97	58,44
бољи ученици спорт	35	32.02 (4.00)	27.36	59.37

Резултати анкете о педагошким условима рада у реализацији физичког васпитања у претходном школовању

У анкетном упитнику кандидати су одговорили на низ питања о педагошким условима рада у основној и средњој школи, пре свега оним који се односе на стандард наставе с аспекта коедукације, броја ученика на часовима и пол наставника. Анализирани одговори група кандидата опредељених за одређени одсек се, углавном, не разликују. Међутим, као илустрацију даћемо неке податке из којих се види да услови, у којима се реализовала настава физичког васпитања за кандидате који су примљени на Факултет, нису битно различити од услова присутних у школама Србије.

Кандидати који су положили пријемни испит дошли су из укупно 41 града и, углавном, већих места у Србији. При томе су, на оба одсека конкурисали кандидати из 18 градова, на Одсек физичко васпитање још из 10 других места, а на Одсек спорт још из 13 места. Са аспекта простора и опреме услови су им били слични (углавном недовољно квалитетни). То што је, на Одсеку спорт било готово 47% кандидата из Београда, а на Одсеку физичко васпитање мање (31%) није се показало као предност. Из других већи градова и места, као што су Ужице, Чачак, Крушевац Смедерево,

Ваљево, Вршац, Зрењанин... било је, на пример, 41% кандидата на физичком васпитању и 23% на спорту. И они су имали, у просеку сличне материјалне услове рада, као и кандидати из Београда.

Највећи број кандидата **предметну наставу** имао је од четвртог разреда основне школе (65% Одсек физичко васпитање, 66% Одсек спорт); у трећем разреду то је било око 10% на оба одсека, а у петом 21% на физичком васпитању и 18% на спорту. Кандидати који су се уписали на Факултет били су у повољнијој ситуацији од осталих ученика у Србији, у којој, у већем проценту предметна настава почиње у петом разреду основне школе.

У обе групе посматраних кандидата (физичко васпитање и спорт), и у оба нивоа школовања (основна и средња школа) настава физичког васпитања се одвијала тако да **ученици и ученице наставу имају истовремено** (за четири посматране групе од 73% до 83%). То је у супротности са усвојеним педагошким стандардом да се, током предпубертета и пубертета, због различитих морфолошко-функционалних, моторичких и психолошких карактеристика, као и различитих интересовања, за ученике и ученице настава физичког васпитања организује одвојено.

Према критеријуму о организовању наставе физичког васпитања с обзиром на **број ученика на часу**, у свим посматраним групама примљених кандидата, на једном часу

присуствовало је по једно „мешовито“ одељење у 75% до 79% ученика и ученица. Најповољнија комбинација, по два одељења ученика истог пола, реализована је у од 11% до 16% случајева. Ситуација, у којој се настава организује са по два, или чак са по три одељења ученика и ученица, присутна је у готово 8% основних и средњих школа. Без обзира на простор (спортска хала) и број наставника који учествује у реализовању наставе у тих 8% школа, реч је о неприхватљивим условима.

У више од 56% случајева у основној, а у око 60% случајева у средњој школи, у обе групе кандидата (физичко васпитање и спорт), наставу физичког васпитања реализовао је **наставник**. **Наставница** је реализовала физичко васпитање у око 20% случајева и то, углавном, у школама у којима ученици и ученице раде одвојено. У школама, у којима физичко васпитања ради више одељења заједно, на часу су заједно наставници и наставнице. Дакле, ни стандард да са ученицама раде наставнице није могао бити поштован. У овом случају то је из објективних разлога који проистичу и из опредељења мањег броја особа женског пола за позив професора физичког васпитања.

На основу добијених података може се рећи да општа слика педагошких услова рада кандидата који су примљени на оба одсека није у складу са стандардима у којима би се физичко васпитање морало одвијати и да не одступа од оних који су присутни у школама Србије.

У одговору на питање због чега су се определили за упис на ове студије највећи број кандидата је изјавио да се ради о «љубави према овој професији и жељи да се касније њоме баве». Ни овде нема значајних разлика у одговорима унутар група кандидата. Интересантно је истаћи да три кандидата, која су се определила за упис на Одсек физичко васпитање, као своју професију наводе тренерски позив, а два кандидата која су се пријавила за Одсек спорт наводе да желе да раде у школи!

Мада су се кандидати приликом пријављивања опредељивали за одређен одсек, њих 41% још увек не зна шта би, конкретно, радили после завршених студија. Издвајамо један број одговора (њих 20) у којима кандидати, као крајњи циљ свог школовања на

Факултету, истичу жељу за «здравим животом».

ЗАКЉУЧАК

Школске 2004/2005. године кандидати који су полагали пријемни испит определили су се за Одсек физичко васпитање или за Одсек спорт од прве године студија. На основу анализе података о кандидатима који су полагали пријемни испит и кандидатима који су пријемни испит положили, као и на основу анализе одговора из анкетног упитника, може се закључити:

- на оба одсека пријавио се приближно исти број кандидата (Физичко васпитање 188, Спорт 206). Претпоставка о томе да ће се на Одсек спорт пријавити мањи број кандидата није потврђена;
- примљени кандидати, на оба одсека, имали су уједначен успех у средњој школи и уједначен успех на пријемном испиту, тако да је претпоставка која се односи на успех кандидата по одселима потврђена;
- на оба одсека пријавио се приближно исти број категорисаних спортиста (Физичко васпитање 33, Спорт 30). Претпоставка да ће се на Одсек спорт пријавити већи број кандидата није потврђена;
- категорисани спортисти су подједнако добри ученици, као и они, који то нису. Претпоставка да ће категорисани спортисти имати слабији успех у средњој школи није потврђена;
- на класификационом испиту категорисани спортисти нису показали боље резултате од оних који то нису. Претпоставка да ће категорисани спортисти имати значајно боље резултате на класификационом испиту од некатегорисаних није се потврдила;
- 68 кандидата, чија је просечна оцена у средњој школи била већа од просечне оцене примљених кандидата (4,05) није положило класификациони испит;

- кандидати примљени на оба одсека су, готово потпуно уједначени по свим посматраним критеријумима који су у упитнику назначени (не постоје значајне разлике);
- у највећем броју случајева упис на одређени одсек резултат је љубави и жеље за бављењем нашом струком;
- 41% кандидата који су положили пријемни испит није имало јасну

представу о томе шта ће радити после завршених студија.

На Факултету спорта и физичког васпитања је да омогући уписаним студентима добро образовање за праксу, јасно опредељење према будућем позиву, а нарочито оспособљавање за активан однос према струци и начинима решавања проблема у њој.

ЛИТЕРАТУРА

- /1/ Информатор о условима за упис кандидата у прву годину студија школске 2004/2005. године (2004). Београд: Факултет спорта и физичког васпитања
- /2/ Квалитетно образовање за све – пут ка развијеном друштву (2002). Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије

- /3/ Николић, Р.; Малбаша, В. (2002). Акредитација у високом школству Републике Србије. Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије
- /4/ Турајлић, С., Андрејић, М., Рудић, Л., Тодоровић, Ј. (2004). Високо образовање у Србији, реформа и Преднацрт Закона. Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије

др Јарослава Радојевић
Факултет спорта и физичког васпитања
Београд, Благоја Паровића 156

др Зорица Петровић
Факултет спорта и физичког васпитања
Београд, Благоја Паровића 156